

Archeologienota Beersel (Huizingen) – A.Vaucampslaan 28 (2021I169)

DEEL 2: Programma van Maatregelen toegevoegd aan het Verslag van Resultaten uit
bureauonderzoek

Archeologienota Beersel (Huizingen) – A.Vaucampslaan 28 (2021I169)

DEEL 2: Programma van Maatregelen toegevoegd aan het Verslag van Resultaten
uit bureauonderzoek

PeCoARCHEO-rapport 35

Titelblad: Luchtfoto van het pas bouwrijp gemaakte projectgebied aan de A. Vaucampslaan 28, zomer 2016 (bron: geoportaal.be)

© 2021 PeCoARCHEO
Strijdersstraat 47
3000 Leuven
0477/326669
petercosyns@hotmail.com

NUR 682
PeCoARCHEO-rapport 35

Wettelijk depot: D/2021/14.778/12

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

ADMINISTRATIEVE FICHE

Opdrachtgever	Phenix Group Ninoofsesteenweg 125 1670 Pepingen BE0846.930.358			
Aannemer	NVT			
Architectenbureau	MOSS4, Waterloolaan 34, 1000 Brussel			
Project	A20.2439			
Postadres	A. Vaucampslaan 28, 1654 Huizingen (Beersel)			
Gemeente	Huizingen, deelgemeente van Beersel			
Provincie	Vlaams-Brabant			
Kadastrale gegevens	Beersel 4 ^{de} Afd. Huizingen/Sectie A/Perceel 50W3			
Coördinaten	Bounding box	WGS84	Web Mercator	Lambert72
	ZO-hoek	50°45'07,56"NB - 4°15'44,65"OL	474 488,51 m - 6 577 559,74 m	142 495,28 m - 160 181,66 m
	NO-hoek	50°45'11,54"NB - 4°15'44,82"OL	474 493,88 m - 6 577 754,41 m	142 498,86 m - 160 304,73 m
	ZW-hoek	50°45'07,49"NB - 4°15'42,39"OL	474 418,64 m - 6 577 556,15 m	142 450,99 m - 160 179,46 m
	NW-hoek	50°45'11,87"NB - 4°15'42,80"OL	474 431,18 m - 6 577 770,24 m	142 459,13 m - 160 314,79 m
Capakey	23035A0050/00W003			
Autorisatie	Peter Cosyns OE/ERK/Archeoloog/2019/00009			
Auteur	Peter Cosyns			
Onderzoekstermijn	september 2021			
Trefwoorden	Archeologienota, bureauonderzoek, Huizingen/Beersel, Zennevallei			

INHOUDSTAFEL

<i>Administratieve fiche</i>	4
<i>Inhoudstafel</i>	6
1. Introductie	7
2. Aanleiding vooronderzoek	8
3. Besluit van het bureauonderzoek	9
4. Advies voor wenselijke maatregelen	13
5. Mogelijk vervolgtraject	14
6. Onderzoeksstrategie, onderzoeksmethode en -technieken	14
7. Kostenraming en geschatte duur van de voorgestelde maatregelen	14
8. Lijst van figuren	15
9. Referenties	15

1. INTRODUCTIE

Deze bureaustudie is opgemaakt in functie van een nieuwbouwproject op een braakliggend industrieterrein aan de A. Vaucampslaan 28 te Huizingen, deelgemeente van Beersel (Figuur 1, blauwe kader). Dit terrein van 5597,45 m² is op het Gewestplan (Figuur 2) paars ingekleurd wat betekent dat het projectgebied onderdeel vormt van een “industriegebied” (code 1000).

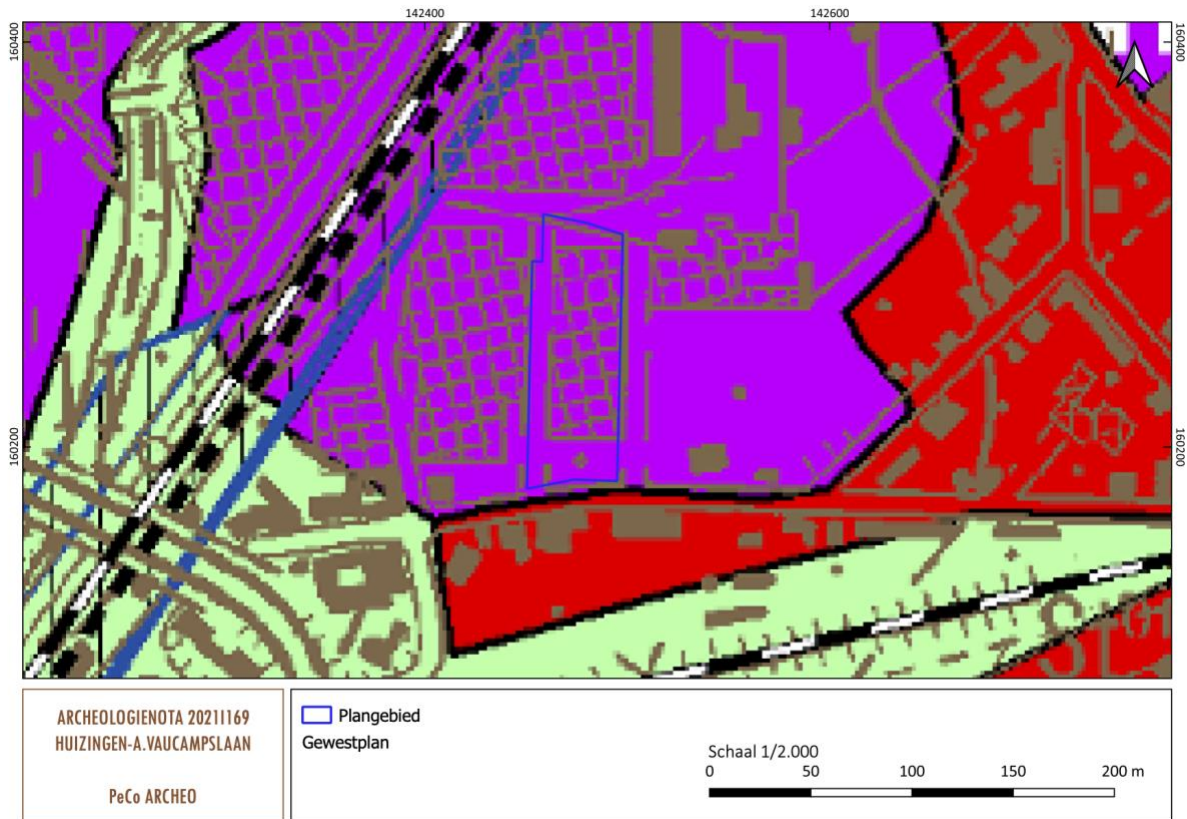

Figuur 1: Plangebied geprojecteerd op de GRB-kaart + *bounding box* van het projectgebied in blauwe kader (bron: geopunt.be)

Omdat het nieuwbouwproject van 3.265 m² een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen vereist, dient een aktename inzake archeologie toegevoegd te worden zoals omschreven in artikel 5.4.2.3 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 van de Vlaamse Overheid (versie 01/04/2019). Archeologisch vooronderzoek is namelijk noodzakelijk wanneer het plangebied een oppervlakte van 3.000 m² of meer omvat en de ingreep in de bodem 1.000 m² bestrijkt of overschrijdt.

In het Verslag van Resultaten (deel 1) zijn alle mogelijke bronnen geraadpleegd om het archeologische potentieel van het terrein af te toetsen op basis van de beschikbare gegevens. In het Programma van Maatregelen (deel 2, dit deel) zijn de verzamelde gegevens kritisch geëvalueerd in functie van het archeologisch vervolgtraject of een directe vrijgave. Via een bevraging naar wenselijkheid, nut en noodzaak van een verdergezet archeologisch traject kon een gemotiveerd advies geformuleerd worden.

Voor verdere praktische informatie betreffende gegevens over het plangebied kan worden verwezen naar het Verslag van Resultaten (deel 1).

Figuur 2: Plangebied geprojecteerd op de Gewestkaart (bron: geopunt.be)

2. AANLEIDING VOORONDERZOEK

Aanleiding van dit archeologisch vooronderzoek is het nieuwbouwproject dat de opdrachtgever plant ter hoogte van A. Vaucampsaan 28 te Huizingen, deelgemeente van Beersel (Figuur 3; voor meer uitleg zie Deel 1, 2. Aanleiding vooronderzoek).

In totaal voorziet het nieuwbouwproject een gebouw van 3.265 m² bestaande uit elf aparte units. Daar bovenop worden ook nog eens zes gelijkgrondse werkzones en acht parkeerzones met in totaal 35 groene parkeerplaatsen en twee fietsenstallingen ingepland. Rondom de parkeerzones en tussen de gelijkgrondse werkzones worden groenzones voorzien met gras, struiken en kleine bomen. Bijgevolg voorziet het nieuwbouwproject ook ingrepen in de bodem voor de resterende 2.300 m².

Er worden geen kelderruimtes voorzien of andere ondergrondse voorzieningen. De enige noodzakelijke ingreep in de bodem zal bestaan uit het graven van greppels voor de aanleg van nutsvoorzieningen en voor het aanleggen van de funderingsmuren. In het Verslag van Resultaten (deel 1) is duidelijk gemaakt dat de vloer van het te bouwen bedrijvencomplex zal liggen op 30,00 m TAW (nulpas). Om die hoogte te bereiken dient het gros van het projectgebied minimaal 0,60 m en lokaal tot maximaal 1,20 m opgehoogd te worden. Door die ingreep zal het vloerniveau van het toekomstige bedrijvengebouw iets hoger liggen dan het omliggende gebied (gemiddeld 0,30 m – 0,40 m). Dit impliceert dat enkel de funderingsgreppels voor de voorziene muurstructuren en de aanleg van de nutsleidingen impact gaan hebben op de bodem. Het merendeel van de bouwvlakken zal beperkt blijven tot het aanbrengen van een ophogingspakket waardoor de bodem niet of slechts minimaal verstoord zal worden.

3. BESLUIT VAN HET BUREAUONDERZOEK

Figuur 3: Inplantingsplan van het aan te leggen bedrijfgebouw aan de A. Vaucampsaan 28, Huizingen (plan: moss4, architectenbureau)

- *Wat is de impact van de geplande bouwwerkzaamheden?*

De aanleg van het nieuw te bouwen bedrijvengebouw voorziet een minimale verstoring in de bodem (Figuur 3). De aanleg van het nieuwbouwproject zal aangelegd worden op een opgehoogd terrein dat al door eerdere ingrepen is verstoord. De controleboringen geven namelijk aan dat de bodem verstoord is tot een diepte van 0,80-1,10 m -Mv (zie Deel 1, 3.6. Terreinevaluatie). Rekening houdend met de voorziene ophoging van het huidige terrein met minimaal 0,60 m en maximaal 1,20 m zal de nieuwbouw uiteindelijk aangelegd worden op een recente verstoringslaag van minimaal 1,40 m tot maximaal 2,30 m. Gezien de diepte van de funderingsmuren gemiddeld 0,80 m diep zullen reiken en er hiervoor hooguit tot 1,00 m diepte zal gegraven worden zal de moederbodem nooit bereikt worden. Lokaal zal nog iets dieper gegraven worden voor de aanleg van de nutsvoorzieningen, maar dit zal beperkt blijven tot een strook van hooguit 2,00 m breed in een zone die al eerder is verstoord en vermoedelijk dezelfde inplanting zal benutten als de eerder aangebrachte nutsleidingen van het afgebroken bedrijfsgebouw.

Geen van de voorziene ingrepen zullen een invloed hebben op de bodem van het plangebied. De impact van de grondwerken zal gelimiteerd blijven tot lokaal 1,00 m -Mv, maar gemiddeld tot 0,40 m. Rekening houdend met de verstoring van de bodem tot een diepte van minstens 0,80 m en de bijkomende ophoging van minstens 0,60 m bieden de voorziene bouwwerkzaamheden **weinig vooruitzicht op een zinvolle archeologische interventie**.

- *Wat zijn de beschikbare archeologische en historische gegevens en welke bestaande indicaties leveren informatie over het archeologische potentieel van het plangebied aan de A. Vaucampslaan 28?*

Er zijn geen archeologische of historische gegevens beschikbaar die indicaties opleveren over het archeologisch potentieel binnen het plangebied aan de A. Vaucampslaan 28.

De oude kaarten uit de 18de tot begin 20ste eeuw geven aan dat het plangebied onbewoond was in de postmiddeleeuwse periode en dat het terrein zelfs niet ontsloten was door een straat of weg. Het gebied binnen de alluviale vlakte van de Zenne bezit weliswaar potentieel op sporen gerelateerd aan agrarische activiteiten uit de (laat-)middeleeuwse periode en de nieuwe tijd.¹ Maar die sporen, die hier veelal zullen beperkt blijven tot perceelsgreppels en drainagegreppels, leveren veelal weinig tot geen kennisvermeerdering op omdat die vaak steriel blijken. Een reden voor die zeer schrale opbrengsten van sporen in zulke gebieden is de afwezigheid van bewoningsafval door de afgelegen ligging.

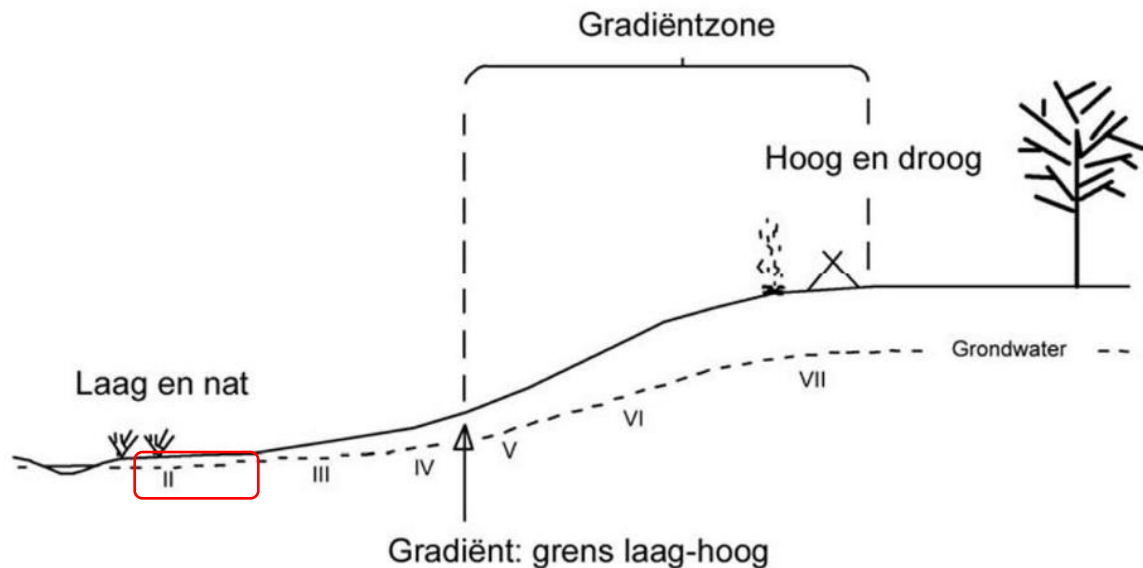
Een eventuele aanwezigheid van steentijd artefactensites kan **zo goed als volledig uitgesloten** worden aangezien het terrein buiten de gradiëntzone is gelegen in zone II (Figuur 4). Het CAI-databestand maakt ook geen gewag van enige vondstmelding met betrekking tot de aanwezigheid van steentijd artefacten in de omgeving van het projectgebied aan de A. Vaucampslaan.

Qua neolithicum, metaaltijd en Romeinse tijd lijken de iets hoger gelegen heuvelplateaus een pertinentere locatie te zijn voor potentiële nederzettingssporen dan het slecht gedraineerde natte Zennevallei.

Qua vroege en volle middeleeuwen zijn er aanwijzingen aangetroffen in het noordelijker gelegen G. Demeurslaan², met ook archivalische bronnen verwijzend naar het mottekasteel van Neerdorp, maar niet binnen het projectgebied of de naburige percelen.

¹ De oude kaarten bezitten toponiemen zoals Marie velt, 't Sinne velt en de omgeving was bezaaid met percelen akkerland die in bezit waren van de abdij van Ter Kameren.

² Van den Notelaer (red.) 2021.

Figuur 4: Schematisch overzicht van de gradiëntzone met aanduiding van locatie van het projectgebied (rode kader) (bron: Verhoeven *et al.* 2010, p.87, fig.33)

Het projectgebied heeft een zeer laag potentieel op het vinden van archeologische sporen. Een archeologisch vervolgtraject ter hoogte van het plangebied aan de A. Vaucampslaan is bijgevolg **niet nuttig**.

- *Zijn er aanwijzingen die aangeven dat de bodem (lokaal) verstoord is?*

Het projectgebied is tot het interbellum akkerland geweest, zonder de optie 'weiland' of 'bos' uit te sluiten. Na WO I is de huidige Vaucampslaan aangelegd en is het gebied geïndustrialiseerd zoals de topografische kaart van 1939 aangeeft. Eind jaren 1960 is het gebouw op onderhavig perceel afgebroken en is een nieuw bedrijfsgebouw opgetrokken. Dat nieuwe pand is ongeveer 50 jaar in gebruik gebleven en is in de loop van 2016 met de grond gelijkgemaakt. Het terrein is genivelleerd en alle bouw materiaal is verwijderd.

Die opeenvolging van bouwwerken en afbraakwerkzaamheden hebben een impact gehad op de bodem. Dat het terrein is verstoord, is bevestigd via de genomen controleboringen. Die geven aan dat de verstoring van de bodem reikt tot 0,80 m-1,10 m onder het maaiveld (-Mv).

Rekening houdend met de voorziene minimale ingreep in een op te hogen gebied met verstoord bodem is het **niet wenselijk** om een archeologisch vervolgtraject in te plannen ter hoogte van het plangebied aan de A. Vaucampslaan.

- *Is er via recent archeologisch onderzoek op aanpalende of nabijgelegen percelen al informatie beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?*

Het dichtstbijzijnde recent archeologisch onderzoek is al direct een halve kilometer van het projectgebied gelegen aan de G. Demeurslaan ter hoogte van de papierfabriek (zie Deel 1, 3.4. CAI-databestand). Op die site zijn sporen en structuren van bewoning en productieactiviteiten aangetroffen die teruggaan tot de vroege/volle middeleeuwen en ook de nieuwe tijd bestrijken. Alleen is de locatie aan de Molenbeek veel logischer voor menselijke activiteiten en bewoning dan de locatie van onderhavig projectgebied in oorspronkelijk drassig land ver van wegen en bewoning.

Gezien de niet onaanzienlijke afstand tussen het projectgebied en de meest nabijgelegen percelen die archeologisch zijn onderzocht is het niet relevant om een vergelijking te maken met de daar vastgestelde bodemopbouw. Zeker wanneer rekening wordt gehouden met de alluviale vlakte waarin het projectgebied is gesitueerd en waarlangs een oude riviermeander van de Zenne doorheen loopt.

Het merendeel van het recent archeologisch onderzoek sinds 2016 binnen een straal van 1 km is beperkt gebleven tot vooronderzoek (bureauonderzoek, landschappelijk booronderzoek en proefsleuvenonderzoek). Veelal blijkt het terrein al zwaar verstoord te zijn door de 19de en 20ste eeuwse ingrepen, maar ook niet elk gebied met bewaard bodemarchief bezit sporen van menselijke activiteiten of bewoning.

Bijgevolg kan gesteld worden dat het projectgebied in een gebied ligt waar archeologie **niet noodzakelijk** is.

- *Is er een archeologische site aanwezig?*
 - *Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan?*
 - *Wat is de relatie met het landschap?*
 - *Welke waarde heeft de site?*

Nee. Er zijn geen zichtbare of tastbare aanwijzingen dat er binnen de contouren van het plangebied aan de A. Vaucampslaan 28 een archeologische site aanwezig is.

Voor wat betreft de nabije omgeving is enkel de site papierfabriek Meurs aan de G. Demeurslaan op 300 m ten noordoosten van het projectgebied. Op die locatie wordt een volle middeleeuwse motteburcht gesitueerd, maar ook een postmiddeleeuws kasteel met watermolen en neerhof.

- *Wat is de meest optimale onderzoeksstrategie wanneer wordt geopteerd voor een verdergezet archeologisch vooronderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten tijdens dat onderzoek afgetoetst worden?*

NVT. Uit de resultaten van het gevoerde bureauonderzoek kan een voldoende gefundeerde uitspraak opgemaakt worden over het uiterst laag archeologisch potentieel binnen het plangebied enerzijds, en over de minimale impact van de voorziene bodemingrepen anderzijds. Hierdoor is een verdergezet archeologisch onderzoek aan de A. Vaucampslaan 28 te Huizingen niet wenselijk, niet nuttig en niet noodzakelijk. Bijgevolg is het overbodig om een onderzoeksstrategie uit te werken of bijkomende onderzoeksvragen op te stellen.

4. ADVIES VOOR WENSELIJKE MAATREGELEN

Het advies voor het plangebied aan de A. Vaucampslaan 28 te Huizingen is dat het terrein mag vrijgegeven worden omdat het niet wenselijk, niet nuttig en niet noodzakelijk is om verdere archeologische voorwaarden op te leggen of bijkomende maatregelen te adviseren voor eventueel verdergezet archeologisch vooronderzoek:

- Omdat de resultaten uit cartografische, toponymische en archivalische bronnen naast eerder archeologische informatie verzameld in het CAI-databestand alsook topografische, pedologische en geologische gegevens wijzen op een uiterst laag archeologisch potentieel;
- Omdat het grootste deel van het projectgebied is gelegen in de alluviale vlakte van de Zenne, ver buiten de gradiëntzone waardoor dit gebied geen reële kans biedt op het aantreffen van steentijd artefactensites;
- Omdat de te bebouwen zone al grondig is verstoord tot 0,80 m – 1,10 m -Mv door de bouw van twee eerdere bedrijfsgebouwen en de daaropvolgende afbraakwerkzaamheden en nivelleringswerken;
- Omdat de te bebouwen zone ook nog eens minimaal met 0,60 m zal opgehoogd worden.

Alle verzamelde informatie wijst op een archeologisch potentieel binnen het plangebied dat zeer laag is waardoor een verdergezet archeologisch onderzoek geen enkele meerwaarde zal bijbrengen tot het inzicht van de historische evolutie van de lokale omgeving of de Zennevallei in het algemeen.

Rekening houdend met de kosten-baten analyse van een eventueel verdergezet archeologisch onderzoek is het advies hier dat de kosten niet zullen opwegen tegen de sterk gelimiteerde archeologische kennisverwerving om bij te dragen tot een verbetering van het plaatselijk historisch inzicht gezien het laag archeologisch potentieel van het plangebied, de verstoringsgraad van het terrein en de ondiepe ingreep van de bouwwerkzaamheden. Omdat de voorziene ingreep minder diep zal zijn dan de al uitgevoerde werken, zal het nog aanwezige archeologische bodemarchief in de onverstoorde zones *in situ* behouden blijven.

Anderzijds is het archeologisch verwachtingspatroon voor het plangebied zo laag dat het weinig nuttig is om nog verdere archeologische voorwaarden op te leggen en kan het terrein vrijgegeven worden.

ADVIES:

Omwille van de minimale ingrepen die worden voorzien binnen het projectgebied zal de impact van de voorziene graafwerkzaamheden binnen dit gebied beperkt blijven. Hierdoor dienen geen bijkomende maatregelen opgelegd te worden voor een verdergezet archeologisch traject. Het projectgebied aan de A. Vaucampslaan 28 te Huizingen kan dan ook vrijgegeven worden op basis van (1) het laag potentieel aan archeologie, (2) door de zeer beperkte bodemingreep die de geplande bouwwerkzaamheden met zich meebrengen en (3) het dik pakket verstoord/op te hogen bodem.

Wel wordt erop gewezen dat de projectontwikkelaar en aannemer zich moeten houden aan de vondstmeldingsplicht zoals beschreven in artikel 5.1.4. in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 van de Vlaamse regering waarbij een aangifte bij het Agentschap Onroerend Erfgoed moet gedaan worden binnen de drie dagen nadat een vondst wordt gedaan tijdens de werkzaamheden binnen het projectgebied:

Artikel 5.1.4. (versie 01/01/2017- ...) ³

Iedereen die, op een ander moment dan bij het uitvoeren van een archeologisch vooronderzoek, een archeologische opgraving of het gebruik van een metaaldetector, een roerend of onroerend goed vindt waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het archeologische erfgoedwaarde heeft, is verplicht daarvan binnen drie dagen aangifte te doen bij het agentschap. De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen.

³ <https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023317.html#H1062462>

In voorkomend geval brengt het agentschap de zakelijkrechthouder en de gebruiker van de betrokken percelen, als ze niet de vinder zijn, en de gemeenten waar de vondsten worden gedaan ervan op de hoogte dat er vondsten zijn gedaan die vermoedelijk archeologische erfgoedwaarde hebben en wat de rechtsgevolgen daarvan zijn.

De zakelijkrechthouder, de gebruiker en de vinder moeten tot de tiende dag na de aangifte de gevonden goederen, vermeld in het eerste lid, en hun context:

1° in onveranderde toestand bewaren;

2° tegen beschadiging of vernieling beschermen;

3° toegankelijk maken voor archeologisch onderzoek door het agentschap.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen.

In functie van het onderzoek, vermeld in het derde lid, 3°, kan het agentschap de termijn van tien dagen inkorten of verlengen. Het agentschap brengt de zakelijkrechthouder en de gebruiker daarvan per beveiligde zending op de hoogte. Na het verstrijken van de termijn zijn de zakelijkrechthouder, de gebruiker en de vinder niet langer onderworpen aan het passief-behoudsbeginsel voor archeologisch erfgoed voor wat betreft de gemelde vondst.

5. MOGELIJK VERVOLGTRAJECT

Omdat het plangebied aan de A. Vaucampslaan 28 te Huizingen mag vrijgegeven worden is een vervolgtraject met bijkomende wenselijke maatregelen overbodig.

6. ONDERZOEKSSTRATEGIE, ONDERZOEKSMETHODE EN - TECHNIEKEN

Omdat het plangebied aan de A. Vaucampslaan 28 te Huizingen mag vrijgegeven worden en geen archeologisch vervolgtraject met bijkomende maatregelen dient opgelegd te worden, hoeft geen onderzoeksstrategie, onderzoeksmethode of onderzoekstechnieken te worden uitgewerkt.

7. KOSTENRAMING EN GESCHATTE DUUR VAN DE VOORGESTELDE MAATREGELEN

Omdat het plangebied aan de A. Vaucampslaan 28 te Huizingen mag vrijgegeven worden en een archeologisch vervolgtraject met bijkomende maatregelen overbodig is, is een kostenraming of een geschatte duur van een verdergezet onderzoek niet aan de orde.

8. LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Plangebied geprojecteerd op de GRB-kaart + <i>bounding box</i> van het projectgebied in blauwe kader (bron: geopunt.be)	7
Figuur 2: Plangebied geprojecteerd op de Gewestkaart (bron: geopunt.be).....	8
Figuur 3: Inplantingsplan van het aan te leggen bedrijvengebouw aan de A.Vaucampslaan 28, Huizingen (plan: moss4, architectenbureau)	9
Figuur 4: Schematisch overzicht van de gradiëntzone met aanduiding van locatie van het projectgebied (rode kader) (bron: Verhoeven <i>et al.</i> 2010, p.87, fig.33).....	11

9. REFERENTIES

- Verhoeven M., Ellenkamp G.R. & Keijers D.M.G., 2010. *Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren* (Deelrapport II: Landschap en archeologie, RAAP-rapport1951). Weesp.
- Van den Notelaer (red.) 2021. *Een blik op het neerhof van de motte van Neerdorp Een archeologische opgraving aan de G. Demeurslaan, Huizingen (Beersel)* (VEC-rapport 124), Geel.